

quando mulier abducta consentiat, licet Parentes fuerint inviti, eo quia non est propriè raptus, de quo Jura loquuntur, maximè quia servatur libertas matrimonii.

30 Neque ullatenus in hoc casu vis etiam interpretativa considerari potest, dum nec suasionibus, neque promissis, neque muneribus, neque precibus, ipsa Monialis fuit à Milite abducta, quin potius è contra, ipsa precibus, & muneribus Militè traxit ad se affotiandum, unde nulla prorsus malitia raptus in factio potuit inveniri, ut ex processu offensivo colligitur.

31 In hoc ergo casu maxima habita est di-

De Negligentia Notariorum.

SUMMARI A.

- 1 Notarius tenetur scire quæ ad suam artem spectant,
- 2 Ideò de omisissis ex ignorantia teneretur ad damna, & interesse.
- 3 Omisissio signi Notariatus multa potest parere incommoda, ita, & omisissio eorum quæ sunt de substantia actus.
- 4 Secus de omisissione eorum, quæ non sunt de substantia actus.
- 5 Ideò in casibus practice debent consulere peritiores.
- 6 Ac propterea quidquid omitteret, ut lederet partes, seu partem, illum condemnat de Jure ad damna, & interesse.
- 7 Si in Judio ex imperitia, aut negligentia acceptet fidejussorem minus Idoneum, non citata parte, teneretur ipse Notarius ad interesse partis.
- 8 Notarius omittens clausulas solitas, aut aliquid, quod erat notandum, præsumitur in dolo, & culpa lata.
- 9 Quæ scribit Notarius præsumitur scribere de mente partium, at omittens, quæ erant scribenda, non præsumitur omisississe de mente partium, sed contra earum intentionem.
- 10 Limita si Notarius protestetur partibus de sua insufficientia, & imperitia.
- 11 Quando possit Notarius emendare neglecta addendo ex se absque decreto Judicis, vel consensu partium.
- 12 Aliqua potest Notarius corrigere per se, se

sputatio in Congregatione ad Criminalia, & pluries causa proposita, vota fuerunt discordantia, ut vel pro majori numero, vel pro æquali saltem fuerint vota, non intrare pœnam ordinariam, & tandem prudentissimus Princeps requisitis à peritioribus Criminalistis de Urbe votis, hæc concorditer concluderunt, intrare solum pœnam extraordinariam; undè Miles damnatus fuit ad triremes perpetuas; Monialis verò, quæ consultatione maturiori habita cum propria conscientia, cessavit ab instantia probandi nullitatem suæ professionis, ad Carcerem perpetuum damnata in suo Conventuarum Conventu fuit detrusa.

- nondum relevaverit Instrumentum, aut testamentum, secus post copiam parti relevatam.
- 13 Si orta sit quæstio inter partes de omisissis, non potest Notarius quidquam addere nisi parte citata, & ex decreto Judicis.
- 14 Casu quo instrumentum redargueretur de falso, non corrigitur, sed Notarius venit puniendus, & officio privandus.
- 15 Unde constituitur regula, quod Notarius non possit ex se addere omisissa.
- 16 Primo fallit regula, quando addendo nulli noceret.
- 17 Secundo fallit, si incontinenti, & presentibus, ac consentientibus partibus fieret additio; presentibus etiam testibus.
- 18 Tertio fallit, addendo indicationem omisissam, quia per diem, & annum notatum colligitur Indictio Romana.
- 19 An possit corrigere diem omisissum, vel male appositum, est dissensio inter scribentes.
- 20 Sed certum est non posse, quoties orta esset quæstio de die omisisso, vel male appposito.
- 21 Possit addere clausulas consuetas apponi de stillo Notariorum.
- 22 Intelligentur prædicta de Notario addente suis rogibus alterius Notarii, quos haberet apud se.
- 23 Ex decreto tamen Judicis parte citata, tunc & alienis rogibus posset addere.
- 24 Data aliqua omisissione, præsumitur potius error, quam dolus Notarii, quoties ageretur ad pœnam.

- 25 Nisi Notarius esset male qualitatis, & male fama, aut constaret de sua imperitia, quod remittitur arbitrio Judicis.
- 26 Et quando arbitrio Judicis veniret puniendus propter dolum præsumptum, tunc non pœna ordinaria, sed extraordinaria.
- 27 Tenetur Notarius diligenter custodire protocolum, illud ad partium requisitionem exhibere.
- 28 Qui destinavit, seu elegit Notarium ad aliquid officium sciens illius imperitiam, tenetur de neglectis, & omisissis per Notarium, secus si Notarius erat peritus, & cognitus pro Idoneo.
- 29 Substituentes Notarium loco sui in officio, vel aliquo actu, tenentur pro eo tam de male factis, quam de omisissis.

ARTICULUS XXVIII.

De Negligentia Notariorum.

Uamquam Notarius non teneatur esse Doctor, & jure omnia scire ad tradita per Speculat. in tit. de Instrum. edit. §. restat colum. penult. V. sed nunquid tabellio, tenetur tamen scire quæ faciunt ad artem, & officium Notarii, Abbas in c. 1. num. 7. de fide Instrum., ubi, & Decius num. 66., Bertazol. de Claus. Instrum. Proemio num. 1.

2 Ex quo sequitur, quod omittens, vel ex ignorantia, vel ex malitia aliquid, propter quod aliqua pars damnum sentiat, teneatur ad interesse parti, l. fin. C. de Magistr. conveniend., & est bonus tex. in l. fin. in fine ff. si mensor fals. mod. dix., Menoch. conf. 17. num. 2.; Nellus à S. Gemin. in tract. de testibus 162.; Negligentia namque Notarii non debet officere parti, Seraphin. decis. 1115. num. 5., & coram Dunozzeto in Tolentana penson. lunæ 15. Jannarii 1646. nu. 14., Burat. decis. 10. num. 6. 7., & decis. 780. n. 4., Farinac. qq. crim. 156. num. 27., & 97. Sylvester V. Tabellio q. 8., Bertazol. loco citato etiam notat, quod minor ætas in tali casu Notarium non excusaret, & decis. d. cap. 1. num. 67. de fide instrum., quod benè considerandum notavit idem Bertazol., quia multa, & gravia damna sequuntur ex im-

- 30 Notarius tenetur officium suum impertire pauperibus extremè indigentibus gratis, vel ex Justitia, vel ex misericordia.
- 31 Negligentia Notarii in non registrando Instrumento, vel testamento, non debet nocere parti.
- 32 Dum acta sunt transportanda post appellationem, tenetur Notarius infra mensem copiam exhibere recepta competenti mercede, alias negligens potest puniri si malitiosè omittat, si verò sine malitia, ei per Judicem assignatur terminus infra quem sub pœna.
- 33 Quod intelligitur de omnibus, quæ re vera sunt in actis, & de actis, secus si non sint de actis, vel non sint in actis, ut de Verbaliter tantum productis.

peritia, & omisissione Notariorum, immò & totum Mundum destrui, Durant. de arte testandi tit. 6. cautell. 39. num. 1. post medium, Rubeus in addit. ad decis. 16. nu. 31. p. 3. recen., nam sicuti additio unius dictionis (&) potest multa parere incommoda, cum copulet plura quæ nequeant copulari, ita ex omisissione ejusdem dictionis, &, multa possunt sequi damna, & incommoda, dum disiunguntur ea, quæ erant copulanda.

3 Ità omisissio signi in Instrumento magnum parit incommodum, dum parit nullitatem, de quo latè idem Bertazol. supra n. 13., regulariter quando omisissio contingit in eo, quod est de forma, aut de substantia, tunc negligentia, & omisissio Notarii nocet, nec ignorantia, aut alia ex causa excusatur, sed tenetur parti ad damna, aut interesse, ad notata per Felin. in c. ex litteris num. 10. Vers. quarta declaratio de fide Instrumentorum.

4 Si verò omisissio sit in solemnitate minima, tunc negligentia Notarii parum, aut vix consideratur, quia talis omisissio non nocet, nec obesse potest ad latè tradita per Viviam comm. opin. lib. 2. opin. 501., Notarius aliquid de substantia omittendo incidit in pœnam